

LES CONFRARIES I EL GREMI DELS TEIXIDORS DE LLI MATARONINS (1576-1835)

1.- INTRODUCCIÓ.

L'organització professional dels teixidors de lli mataronins, amb un inici força reculat, a l'any 1576, va passar per successives etapes degut no sols a la normal evolució de les corporacions professionals, sinó també perquè a Mataró els teixidors, amb el pas dels anys i els segles, van augmentar en nombre i importància, i els confreres o agremiats van desitjar, i aconseguiren a la fi, d'independitzar-se dels professionals d'altres oficis que, com els sastres, des d'un principi havien constituït una mateixa confraria o gremi, comportant tot això el canvi successiu de sants patronímics i d'ordinacions.

Potser és per això que els estudis sobre el gremi dels teixidors de Mataró solen ser incomplets o pateixen d'imprecisió, mancant una visió global comprensiva de tot el procés evolutiu pel qual va transcórrer l'associació professional dels teixidors de lli mataronins des del 1576 fins a la seva definitiva mort al segle XIX.

Pensem, doncs, que serà convenient fer un repàs de la història de les confraries i els gremis on s'inscriviren els teixidors de lli, així com de les respectives ordinacions o estatuts, i cercar, i donar-se, si pot ser, algunes conclusions. El propòsit resulta afavorit per la circumstància de trobar-se reunit en un arxiu particular tot el que fa al cas en el *Llibre de novas Ordinacions del Gremi de Teixidors de lli y separació de la Confraria del Angel Custodi de Sastres de la Ciutat de Mataró*, que abraça les còpies de tots els antecedents des de la fundació d'una confraria per variats menestrals al segle XVI, fins a la documentació original del que fa referència a la creació i l'aprovació d'ordinacions del gremi dels teixidors, ja seglar i independent dels sastres, a l'any 1755, i els documents afegits al segle XIX, tal com potser va lliurar-se al despatx d'un advocat l'any 1835. (El Museu-Arxiu de Santa Maria en posseeix una reproducció en fotocòpia).

2.- EVOLUCIÓ HISTÒRICA.

2.1.- Creació, l'any 1576, de la Confraria de sant Marc i santa Llúcia (sabaters, sastres, corders, matalassers i teixidors de lli).

A la vila de Mataró, el 5 d'agost de 1576, trenta-un artesans (12 sabaters, 11 sastres, 3 matalassers, 4 corders i 1 calceter) moguts principalment per factors religiosos i assistencials, amb la col.laboració i l'empenta del rector de la parròquia i l'aprovació

dels jurats i el consell de la vila i del bisbe de Barcelona, van creure oportú de formar una corporació professional, fundant una confraria o germandat sota l'advocació de sant Marc i santa Llúcia, que es proposava, a més, la construcció de la capella i l'altar d'aquests sants, quan a l'església de Santa Maria va procedir-se a l'obertura de capelles laterals.

Es repetia el que succeiria a les poblacions petites d'integrar-se en un sol gremi diversos oficis, cercant fonamentalment que es garantís als confreres i als familiars un ajut en cas de malaltia o greu necessitat i una sepultura i atencions religioses a l'hora de la mort. Per a aconseguir els cabals imprescindibles es disposava en el capítol segons dels Estatuts que *de aquesta hora en avant, qualsevol sastrer, calçater, sabater, matalasser i corder, qui pagarà botiga de llur ofici en la dita vila i terme de Mataró, tinga per bé i sia obligat pagar als administradors de la dita confraria, per entrada i util de aquella, cinc sous; i així mateix, cada dissapte de quiscuna setmana, un diner de caritat en bé i utilitat de dita confraria*. En un altre capítol es preveia que el jove que passés a treballar a Mataró, en qualsevol dels esmentats oficis, havia de pagar un sou d'entrada, i també un diner cada dissabte.

Més tard, com veurem, de seguida d'aconseguir-se el privilegi concedit a Mataró l'any 1599, els continuadors dels oficis relacionats ampliarien les ordinacions, reflectint-se, ultra la preocupació assistencial i religiosa, la de cercar un control del treball i la producció. I, així com a l'any 1576 l'únic representant dels teixidors de lli era un calçater, (la feina de fer mitges era considerada com una especialitat minoritària dels sastres que, com hem vist, a l'hora de fundar-se una tan heterogènia confraria, juntament amb els sabaters, eren els més nombrosos) després, trobarem ja artesans del ram tèxtil que s'intitulen amb el nom genèric de teixidors de lli.

Cal destacar que amb la fundació de la confraria del 1576, quan Mataró era una vila d'uns mil cinc-cents habitants, es palesa la relativa importància que tenia la parròquia com a nucli aglutinant, així com la religió com a principi normatiu d'aquella societat: la intervenció del senyor rector, el projecte de construcció d'una capella, el dret d'enterrament dels artesans i dels familiars a les tres sepultures de la capella, el fet que la caixa dels cabals de la confraria es guardés a la sagristia, i una de les seves claus, la guardés el senyor rector, les cerimònies litúrgiques que es proposaven a les ordinacions; tot demostra la relació i l'ascendent de la parròquia entre aquells artesans. La confraria s'havia fundat, com es deia, *per honor i gloria de Ntre. Sr. Jesucrist i de la sua preciosíssima Mare i de tota la Cort celestial del Paradís...*, i fins i tot el senyor bisbe, l'any 1583, concediria 40 dies d'indulgència als confreres en determinades situacions. Tot resultaria ben diferent dos-cents anys més tard, quan els teixidors fundarien un gremi seglar, sense cap nexa amb les autoritats eclesiàstiques, ni cerimònies litúrgiques, ni preocupacions espirituals.

2.2.- Privilegi del 1599 i redacció i aprovació, l'any 1602, de noves Ordinacions, formant-se dues bosses (una exclusiva per als sastres i teixidors) per a l'elecció dels administradors.- Crisi a l'any 1649, i retoc de les Ordinacions.

L'any 1599, a petició del síndic Jeroni Serra Arnau, Mataró obtingué de Felip III diversos privilegis (1). Un, el demanat en novè lloc, feia referència a les confraries o gremis i és el següent: *Item, que totes les Confraries dels oficis de dita Vila de Mataró puguen estatuir i ordenar en les coses concernents a dites confraries i fer pagar a los*

confreres lo que ordenaran. I en penitencia de no voler los confreres pagar, que puguem fer executar per les persones de dita confraria que seran destinades amb assistència del Baille de dita Vila. I finalment, que dites confraries gosen dels mateixos privilegis i prerrogatives i tinguem les mateixes forses i facultats que tenen les confraries dels oficis de la present ciutat de Barcelona. Plau a Sa Magestat.

El poder coercitiu per cobrar-se taxes i penes pecuniàries va ser un dels principals avantatges del privilegi, com també l'assimilació amb Barcelona. La circumstància de l'obtenció del privilegi i el desig de modificar la manera de nomenar-se els administradors, qüestió aquesta que -es diu- havia provocat conflictes i discòrdies, foren el pretext per canviar, l'any 1602, les primitives ordinacions, configurant-se'n unes extensíssimes, amb 34 capítols, que tracten de diversos temes, perquè ja no es limiten als assistencials i religiosos, i a més, han de referir-se a oficis ben diferents, encara que ja s'endevina l'anhel d'una relativa separació, principalment entre els sabaters i els sastres, units amb els teixidors, que tardaria, però, més de cent anys a produir-se.

Un quart de segle, doncs, després d'haver-se fundat a l'any 1576 la confraria de sant Marc i santa Llúcia per 31 artesans mataronins, el 13 d'abril de 1606 se'n reuneixen 48 -disset més-, que es diuen continuadors, posseïen els mateixos oficis d'aquells, i es decideixen a modificar les ordinacions. Alguns noms i cognoms d'ambdues dates coincideixen: així, dos dels matalassers del segle XVI encara viuen i tenen el mateix ofici (Miquel Fàbregas i Antoni Bolart); en altres, sols continuen iguals els cognoms, com ara el cas dels corders Ameller i Ros, o dels sastres Mallol, Fornells, Misser, o dels sabaters Gener, Puig, etc.; naturalment, també apareixen cognoms nous...

A les noves ordinacions es canvia la manera de nomenar-se els quatre administradors; fins aleshores s'havia fet per sant Marc i de viva veu, volent-se ara el sistema d'insaculació en dues bosses i en dues dades diferents: per la festa de santa Llúcia, per insaculació, es designaran dos administradors corresponents als oficis de sastres, teixidors i matalassers, mentre que per sant Marc, es farà el mateix amb els sabaters i els corders. Per a cada una d'aquestes festes, en què, ni els confreres, ni els seus fills i altra família poden treballar, precedirà les eleccions una missa solemne amb diaca i sots-diaca a la capella d'aquells sants; mitja hora abans, els confreres han d'acudir a la casa de l'administrador més vell, per anar, tots junts, processionalment, a l'església.

Continuen a les ordinacions del 1602 les preocupacions per resoldre el que fa al cas de l'hora de la mort i ajudar el necessitat: així es preveu dir tres misses resades per a cada confrare *que passarà d'esta vida en l'altre*, també l'acompanyament al viàtic, i que els quatre administradors, quan la mort d'algun confrare o familiar, *sian obligats en portar los cosos de aquell o aquells a soterrar, poguent elegir quatre homens confreres per ajudar a portar lo cos...*; també es preveu afavorir el confrare quan *tindrà i passarà necessitat*, encara que -es diu- *que quan estarà bo ho tinga de restituir a dita confraria, si podrà*.

Però les ordinacions de l'any 1606, a més de les preocupacions assistencials i religioses, donen solució a altres de caràcter econòmic, de producció, de control del treball, tècnic, adoptant-se també mesures restrictives i monopolístiques, com els exàmens per entrar a la mestria, i la percepció de drets d'ingrés i d'examen, atenuant-se o augmentant-se les mesures restrictives segons es tractés dels fills o gendres dels mestres de la confraria, dels naturals de Mataró, o de forasters i estrangers.

Pel que fa als teixidors, és interessant el capítol 26 que concedeix el dret al teixidor que tingui alguna *pessa dolenta al taler* de que *puga cridar lo amo de qui serà la pessa i juntament amb lo administrador o expert... puguen judicar si serà falta del mestre o del fil. Per quant -es diu seguidament- essent falta del fil, lo dit mestre no caigüe en ninguna pena, ni patesca dany algun per rahó de dita pessa dolenta*. Aquest capítol ens palesa com, ja en començar-se el segle dissetè, era usual la distribució capitalista del treball per als compradors de primera matèria, dominant l'interès comercial, i convertint-se, de fet, l'artesà en un assalariat: quan el teixidor no podia vendre la seva producció perquè no tenia capital per comprar el fil, anava de mica en mica cedint a les pressions de l'incipient capitalisme i acabava per treballar, quasi únicament, per ordre i interès i control dels mercaders i dels mestres rics que compraven el fil. Per això, els cicles de crisi l'afectarien de manera sobresortint i es resistiria a la desaparició dels privilegis gremials, es especial de les mesures que asseguraven el monopoli de la producció.

Potser per això, com a rèplica a la crisi dels anys 1648 i següents per la qual va passar el Principat, va reunir-se el Consell de la vila de Mataró per acceptar la petició dels administradors de la Confraria de sant Marc i santa Llúcia d'augmentar les taxes dels exàmens per accedir a la mestria, considerant les moltes despeses que -es deia- tenia la Confraria *per esser lo temps tant calamitós*: va passar-se de mitja lliura a 1 lliura i mitja per als fills dels mestres de la confraria, d'una lliura a 4 lliures per als naturals de la vila, i de 3 lliures a 8 lliures per als forasters i estrangers (31 maig 1649).

2.3.- Polèmica segregació, a l'any 1712, dels sastres i teixidors de lli, formant-se la Confraria independent de santa Llúcia a la capella dels sants Metges.

El 21 de novembre de 1712, quan havia passat més d'un segle des de l'any 1602 en què es confeccionaren les noves ordinacions, comunes per a tots els artesans que el 1576 s'havien unit, primordialment per resoldre problemes religiosos i assistencials, la major part -no pas tots- dels teixidors, sastres i matalassers, que ja havien aconseguit una bossa per a la insaculació, per a ells sols, la de santa Llúcia, van acordar de segregarse de la Confraria, i constituir una Congregació independent, proposant que el senyor rector de la parròquia i els jurats de la població (fins a l'any 1718 l'ajuntament mataroní no es veuria afectat per la reforma nascuda de la victòria de Felip V) repartissin els béns comuns i disposessin el que calia fer entre sabaters i corders, per un costat, i sastres, teixidors i matalassers, per l'altre.

El 12 de febrer de l'any 1712, el Consell de Mataró va decidir d'aprovar la segregació demanada per la majoria dels sastres i teixidors, convertint-se cada una de les bosses de la Confraria de sant Marc i santa Llúcia en confraries independents, que s'anomenarien, una sant Marc (per als sabaters, corders, i aquells qui volguessin quedar-s'hi dels de la bossa de santa Llúcia) i l'altra, la de santa Llúcia, només per als sastres, teixidors i matalassers disgregats. Es decretà que la capella que, fins llavors, havia estat de sant Marc i santa Llúcia, quedés, amb les imatges de sant Marc i sant Crispí, la bandera i altres objectes que es citen, exclusivament, per a la Confraria de sant Marc; mentre que per als de la Confraria de santa Llúcia quedava la imatge i la relíquia d'aquesta santa, la figura de Nostra Senyora dels Àngels i la de sant Homobó, passant a la capella i altar, intitulat dels Sants Metges, situat al costat de la capella que fins aleshores havien compartit els antics confreres de sant Marc i santa Llúcia. També es disposava sobre la pertinència de les sepultures i del llibre de la confraria, comuns fins llavors, així

com sobre actes protocolaris, pagaments de deutes, etc. Com veurem, però, a aquesta segregació, encara que definitiva, dels teixidors i dels sastres respecte als sabaters i corders, va trobar-se, ben aviat, una solució millor que la donada, en forma salomònica, pels rigors de Mataró.

2.4.- Els sastres i els teixidors s'uneixen als vidriers de la Confraria del sant Àngel Custodi (any 1713), aprovant-se les noves Ordinacions pel Corregidor (any 1728) i per l'Audiència (any 1732), essent retocades més tard (any 1748).- Especial patrocini de sant Antoni.

No feia gaire -el 6 de novembre de l'any 1688- amb motiu d'una visita pastoral, el bisbe de Barcelona va queixar-se dels confreres de la Confraria del sant Àngel Custodi, que eren els vidriers, perquè *mostren poca devoció en lo compliment de ses obligacions*, manant que deixessin de treballar el dia del sant, i celebressin els actes de culte oportuns, com feien la resta de confraries.

Ocorria que, l'any 1713, sols quedaven quatre confreres amb l'ofici de vidrier (Josep Salvador, Emmanuel Saurí, Pau Torner, i Fèlix Martorell); fins i tot mancaven les ordinacions de la confraria, i ni es recordava quan s'havia fundat l'associació, ni es tenia la certesa d'haver-se fundat mai, resultant impossible mantenir-se dignament el culte de la capella del sant Àngel Custodi. Pel mateix, va ésser fàcil per al rector de la parròquia i els jurats de Mataró poder accedir a la petició dels teixidors i sastres disgregats de l'antiga confraria de sant Marc i santa Llúcia, que volien agregar-se, sota l'advocació del sant Àngel Custodi, amb els vidriers, ofici que, com es reconeixia, havia estat *algun dia numerós*, però que, llavors, restava *quasi del tot extinguit*, i a més -s'afegia- que així *s'evitarien los molts debats... que ab la disgregació... se han originat*.

De seguida varen confeccionar-se noves ordinacions i es va demanar al senyor bisbe que aprovés aquella unió amb els vidriers i, *ad cautelam*, l'erecció, com si mai no hagués existit, de la Confraria del sant Àngel Custodi constituïda ara per l'agregació de vidriers, sastres i teixidors de lli, que va aprovar-se pel bisbe el 23 de juliol de 1728; més tard, els administradors suplicarien que la confraria tingués també el patrocini de sant Antoni de Pàdua, perquè a la mateixa capella hi havia una imatge d'aquest sant *la qual -es deia- és molt venerada i gran la devoció que se té a dit gloriós sant, de manera que ... de molts és dita la confraria de Sant Antoni, i lo litar de est Sant més que del Àngel Custori...*; la petició va ser admesa pel Vicari General l'11 d'agost de 1745.

Amb sant Antoni acabaria la tirallonga de sants que els teixidors mataronins, per la necessitat d'unir-se amb altres artesans, van tenir per patronímic: sant Marc, santa Llúcia, els sants Metges -alguns fins assenyalen sant Homobó- el sant Àngel Custodi, sant Antoni... La lletania de sants que van servir d'advocació als teixidors des del segle XVI desorienta qui vol conèixer l'associació professional d'aquests artesans, si no s'estudia la seva evolució històrica globalment; no es tardarà molt, a l'any 1755, i es crearà un gremi exclusiu per als teixidors, que es titllarà de seglar, sense adoptar-se cap sant patronímic, ni acordar-se la celebració de cap festa religiosa ni cerimònia litúrgica; quedarà, però, sant Antoni com a referència, consignant-se en els estatuts que el dia d'aquest sant serà el triat cada any per al nomenament d'administradors i d'altres càrrecs del gremi.

Retornant al tema de la confraria del sant Àngel Custodi -i des del 1745, també, de sant Antoni de Pàdua- cal considerar que, amb el vist-i-plau de les autoritats eclesiàstiques, s'havia solucionat quelcom dels problemes creats amb la disgregació dels sastres i dels teixidors respecte als sabaters i els corders i sobre l'agregació d'aquells amb els pocs vidriers que quedaven a Mataró; però mancava, encara i bàsicament, el vist-i-plau de l'autoritat civil, essent aleshores, després del Decret de Nova Planta, l'única autoritat competent per al control dels gremis i l'aprovació d'estatuts, l'Audiència. Els mataronins, però, van acudir primerament al Corregidor, i pensem que no seria pas per ignorància ni per rutina; potser van fer-ho per les presses que sentiren els teixidors per legalitzar la qüestió i poder, així, cobrar-se els augments dels preus que s'assenyalaven com a drets d'examen i d'altres; el cas és que el 15 de desembre de 1732, l'Audiència declararia la nul·litat de l'aprovació feta l'any 1728 per l'Alcalde Major, en Salvador Reniu i Padró, del Corregiment de Mataró, en absència del Corregidor, encara que, definitivament, també aprovaria els Estatuts sense cap modificació, com ho havia fet abans l'autoritat corregimental.

És curiós constatar que, com veurem, per dues vegades més, els teixidors de lli de Mataró reincidirien en la mateixa irregularitat. També cal destacar que les ordinacions van escriure's en castellà (traduint-se teixidors de lli per *tejedores de lienzos*!) no fent-se cap referència als sants patronímics de l'associació professional dels teixidors en aprovar-se per l'Audiència, i que rep preferentment i repetida la denominació de gremi, i no la de confraria.

Les ordinacions tenen 12 capítols, dels quals uns es refereixen exclusivament als sastres, altres als teixidors, i altres són comuns a ambdós oficis. Es destaca la preocupació perquè els *mancebos* i *anyers* (oficials i aprenents qualificats que no podien accedir a l'examen de mestria fins passar un any amb un mestre de Mataró) no poguessin treballar d'amagat, pel seu compte, ja que es tractava d'artesans competents en l'ofici de teixir, i a més, molt útils per als mestres sota la vigilància dels quals i ordres havien de treballar. També ressalta la inquietud del redactor de les ordinacions per defensar els teixidors mataronins de la visita dels forasters que pretenien cercar feina a Mataró, i encara més quan volien incorporar-se a la confraria. Les preocupacions esmentades es repeteixen i s'incrementen quan, el 13 de novembre de 1748, els administradors supliquen al Corregidor Oronzio Betrela de Andrade -i no pas a l'Audiència, segons corresponia- la modificació de les ordinacions de l'any 1728 (sense ni tan sols al·ludir a l'aprovació de l'Audiència de l'any 1732) amb el pretext d'existir una gran confusió en els comptes de la confraria ja que molts dels qui resulten administradors no saben llegir ni escriure, decretant-se que, per al futur, es tindran dues borses per a la insaculació, una amb els qui saben llegir i escriure, i l'altra per als qui no en saben, i així sempre hi haurà algun administrador i el clavari aptes per a la bona comptabilitat i per a les anotacions a fer en el llibre de la confraria.

La modificació, que consta de 15 capítols, no es limita pas al problema cultural esmentat, sinó que és molt més profunda, i cerca bàsicament refermar el monopoli dels confreres, augmentant les quantitats a pagar per accedir a la mestria, i així altres conceptes, que ja havien estat augmentats feia vint anys; també es tornen a donar instruccions sobre els *mancebos* i respecte als forasters que d'amagat pretenien prendre la feina dels mataronins. Ja en el capítol 12 de les ordinacions de l'any 1728 es deia textualment: *Que forastero alguno no pueda venir a esta ciudad para buscar pieza alguna para trabajar, bajo la pena de 30 reales*; però la pena, tot i ser crescuda, no va servir per frenar l'anhel d'alguns forasters; així resulta amb claredat del contingut del capítol 15 de les

modificacions fetes l'any 1748, que comença així: *Otrosí, por quanto, no obstante lo prevenido en el capítulo doce de dichas Ordenaciones del año 1728, se experimenta y se ha sabido varias veces que texedores forasteros, no siendo maestros de la presenta cofradía, han venido ocultamente a buscar hilo para texer afuera, introduciéndole clandestinamente y a horas cautas hecho texidos o piezas...;* si el fet podia provar-se (era suficient que es denunciés verbalment, i previ jurament, en presència del jutge competent) es castigava amb la pena pecuniària de tres lliures per cada piessa que se le aprendiere -al foraster- o justificare haber tejido o llevado hilo para texer.

Una modificació important, tant a l'any 1728 com en el 1748, de les ordinacions, va consistir en l'augment considerable de les quantitats a pagar per l'ingrés a la confraria, per despeses d'examen de mestria, per l'ingrés a l'aprenentatge, pels anys, etc., qüestions aquestes que no s'havien regulat des del 1649. Com una novetat que obliga a reflexionar ha de consignar-se que, mentre fins llavors no hi havia diferències entre els forasters i els estrangers, a l'any 1728 es comença a assenyalat notables diferències a l'hora d'abonar-se els drets d'examen per a la mestria entre aquells; d'això, en tornarem a parlar quan intentarem donar algunes conclusions i reflexions sobre diversos temes. Les taxes a pagar (noteu com fins a l'any 1728 no hi havia diferències entre forasters i estrangers) eren a les ordinacions estudiades, fins ara les següents:

- Taxes per a l'ingrés a l'examen de mestria -

Anys:	1602	1649	1728	1748
FORASTERS	3 lliures	8 lliures	18 lliures	20 lliures
ESTRANGERS	ídem.	ídem.	24 lliures	28 lliures

3.- EL GREMI SEGLAR EXCLUSIU PER ALS TEIXIDORS DE LLI.

3.1.- Creació del gremi i aprovació dels Estatuts pel Corregidor (any 1755) i per l'Audiència (any 1757).

A la primavera de l'any 1755, amb les necessàries autoritzacions del Corregidor, van reunir-se, primerament, setze teixidors mataronins, i després, aquests amb els sastres de la Confraria del Sant Àngel Custodi, i van decidir demanar anuència a l'autoritat per crear un gremi, que tiellaren de seglar, només per als teixidors, separant-se, així, aquests dels sastres amb els quals, des de 1576, -feia, doncs, quasi dos-cents anys-havien format ambdós oficis, sols o acompanyats d'altres, una única corporació professional. A l'any 1748, quan es van modificar les ordinacions, hi havia a la Confraria del Sant Àngel Custodi i Sant Antoni dotze teixidors; ara, en trobarem setze: deu que ja hi eren a l'any 1748 (Josep Vila, Josep Domènech, Antoni Pau Baladia, Pere Geli, Jaume Pla, Francesc Brunet, Ignasi Puigdellívol, Joan Viader, Pau Figueres, i Pau Maymf), i sis de nouvinguts en menys de vuit anys (Miquel i Nicolàs Riera, Josep Bigas, Josep Aleñà, Lluís Vila, i Miquel Vilar). D'aquests, un dels novells, Miquel Vilar, juntament amb els ja antics agremiats, Jaume Pla i Joan Viader, seran els qui més part tindran en la qüestió de la fundació del nou gremi.

La separació amb els sastres va començar en una reunió, autoritzada pel Corregidor, tinguda pels setze teixidors en el despatx de l'escrivà Bonaventura Català i Mas, al carrer d'en Palau, en presència de l'agutzil, acordant-se demanar al Corregidor anuència per separar-se dels sastres i de la Confraria del Sant Àngel Custodi i Sant Antoni,

oferint deixar els sastres tot el concernent i relacionat amb aquesta confraria. Els arguments per recolzar la petició eren els següents: Haver augmentat el nombre de mestres de la confraria, tant sastres com teixidors, degut al creixement de la ciutat de Mataró i dels seus residents (*Habla crecido de uno y otro de dichos oficios por la mayor extensión de la Ciudad y sus moradores*); també que, amb la creació del gremi, es donaria *mayor lucimiento a la ciudad*, i que així s'aconseguiria *no inmiscuirse los Administradores de un oficio a los del otro, y tendrían los individuos de uno y otro mayor quietud*. Després, van reunir-se teixidors i sastres, i va decidir-se que els teixidors podien separar-se de la confraria i erigir un gremi independent, amb la condició que passessin comptes, paguessin el que devien i altres requisits (com el que no es quedés cap teixidor a l'antiga confraria, o que es concedís la mestria a Josep Bigas) i altres estipulacions més fàcils d'acomplir-se que passar comptes, ja que si els sastres no donaven la conformitat, o hi posaven objeccions, podria allargar-se la separació indefinidament. Per això, amb aquest raonament, i el fet que el teixidor Bigas ja tenia la consideració de mestre, els teixidors van demanar al Corregidor la facultat de poder, de seguida, ajomant passar comptes, separar-se dels sastres i instituir un nou gremi.

Així va fer-se, redactant-se també els Estatuts, i amb data de 9 de juny de l'any 1755, va presentar-se la documentació al Corregidor Betrela, manifestant els teixidors que havien creat *este nuevo Gremio seglar... suplicando al muy Iltre Corregidor de esta Ciudad, y de otro cualquier superior seglar, que a este auto de formación de nuevo gremio, con sus estatutos y ordinaciones, se sirva interponer su autoridad y decreto*.

Betrela va aprovar-ho tot -la creació del gremi i els estatuts- el dia següent mateix. Els teixidors mataronins van repetir, doncs, el tràmit d'acudir, abans que a l'Audiència, al Corregidor, segurament perquè així obtenien, com ells mateixos afirmaven, una *mayor firmeza y validadad* (sic), per poder començar a caminar, esperant -cosa que no succeiria- que més tard l'Audiència ja aprovaria tot el que aprovava Betrela.

A Barcelona, el 3 de març de l'any 1757, estampanant-se el segell reial, el Marquès de la Mina, Capità General i President de l'Audiència, va aprovar les ordinacions, encara que, com veurem, derogant i modificant alguns capítols, principalment aquells que semblava que cercaven un exagerat monopoli, o perjudicaven la llibertat de comerç i fabricació.

Aquest gremi de teixidors de lli de Mataró, fundat el 1757, i sense cap sant patronímic ni cap festa religiosa, és el que va figurar a l'informe Dumeni, relatiu a les associacions mataronines de l'any 1770.

3.2.- Anàlisi dels Estatuts i de les esmenes i restriccions establertes per l'Audiència.

Les ordinacions o estatuts, amb 25 capítols, són quasi un calc de les ordinacions de 1728, amb les modificacions i les ampliacions adoptades a l'any 1748, destacant-se, però, considerables augments econòmics per dificultar l'establiment i el treball a Mataró dels forasters, i especialment, dels estrangers. Així, mentre als fills o als gendres dels mestres del gremi, i als naturals de Mataró, no se'ls augmentava res del que s'havia consagrat a l'any 1748, pel dret d'examen de mestria, als forasters se'ls pujava molt (des de 20 a 30 lliures) i als estrangers molt més (de 28 a 40 lliures !).

En lliures, l'evolució dels esmentats drets en els anys en què successivament es decretaren o modificaren les ordinacions dels teixidors mataronins, resultava així:

ANYS	1602	1649	1728	1748	1755	1757 (Audiència)
Fills i gendres de mestres	mitja lliura	una i mitja	4	5	5	5
Nascuts a Mataró	1	4	8	10	10	10
Forasters	3	8	18	20	30	20
Estrangers	id.	id.	24	28	40	28

L'Audiència, però, no va trobar bé l'alça de l'any 1755 per a la mestria dels forasters i dels estrangers i quan va examinar els estatuts va modificar-los deixant aquesta qüestió igual que a l'any 1748.

El gremi tenia tres administradors o prohoms, que cada any, per sant Antoni, es seleccionaven, per insaculació, d'entre els mestres. L'Audiència, però, va voler que l'elecció *se haga a pluralidad de votos y no por sorteo o extracción*; també calia designar, el mateix dia, un clavari i un oïdor de comptes i els examinadors i l'*andador* o missatger, amb feines subalternes al servei dels prohoms; la renúncia als càrrecs comportava l'abonament d'una multa, encara que l'Audiència aclariria que si aquella era justificada no s'hauria pas de pagar. (Clàusules 1a. a 6a).

L'entrada al gremi com a aprenent comportava l'abonament de 3 lliures en el termini d'un mes, del qual responia subsidiàriament el seu mestre, que estava obligat a notificar l'ingrés al gremi; l'aprenentatge durava tres anys; si un mestre acollia un aprenent per temps inferior al fixat incorria en una multa de 10 lliures (l'Audiència la rebaixaria a 6 lliures). No es podia prendre o donar feina a un aprenent que hagués estat abans amb un altre mestre sense el consentiment d'aquest últim, ni admetre com a aprenent els fills de persones indignes, com bojós, curts de gambals i d'altres semblants. Si l'aprenent, sense causa o consentiment del mestre, abandonava la seva casa, on vivia, menjava i dormia, ell o els seus pares havien de pagar 27 lliures. (L'Audiència va estimar excessiva la quantitat, decretant que havien de pagar-se les despeses ocasionades al mestre equivalents a 12 diners per dia, compensant-se, però, el que s'hagués pagat d'entrada). L'anyer, és a dir, el teixidor que havent passat l'aprenentatge li mancava, per poder accedir a l'examen de la mestria, restar un any sota les ordres d'un mestre de Mataró, havia de pagar 2 lliures al gremi, en concepte d'entrada, en el termini de quinze dies (l'Audiència deixaria la quantitat en sols una lliura), fent-se'n solidari el mestre en el cas d'impagament, i estant obligat a notificar l'ingrés, encara que es deia *en esta clase de Mancebos o Jóvenes Anyés no vienen comprendidos los hijos o yernos de Maestros de dicho Gremio*. També es podia treballar com a oficial teixidor (*vulgarment Fadrí teixedor*), tant foraster com radicat a la ciutat; llavors havia de pagar-se 12 sous per l'entrada al gremi i 5 sous d'annata, en el termini de vuit dies de començar-se la feina per aquest assalariat, essent el mestre responsable subsidiari i estant obligat a notificar l'ingrés; els anys següents s'havia de pagar l'annata dels 5 sous (Clàusules 7a a 13a).

A les clàusules 14a. a 16a. es fa referència a la manera de realitzar els exàmens d'ingrés a la mestria -més fàcil per als fills i gendres dels mestres del gremi- així com als drets i propines o taxes a pagar (ja hem vist com l'Audiència disminuïria els assenyalats, en un principi, pels forasters i estrangers).

Les clàusules restants tendien a donar suport a l'afany monopolístic dels mestres mataronins, tant mirant a la feina, com al capital; el zel perquè ningú més que els agrimiats poguessin teixir a Mataró el lli, fins i tot es justifica amb conceptes tècnics. La clàusula 19a. -quasi un calc de la corresponent a les ordinacions de l'any 1748- establí que *ninguno que no sea maestro del gremio de texadores de lino de esta ciudad le sea lícito ni permitido en esta ciudad texer de lino y algodón, o lino y lana, ni otros tejidos de dos en Pua, por ser esto peculiar y privativo de los texedores de lino, según lo declarado por Su Magestad con Cédula de 22 de febrero de 1736* (l'Audiència res diria al contingut d'aquesta clàusula, però, en referir-se a la 25a, que copiava literalment un dels capítols d'aquella Reial Cèdula, enuncïava que allò estava en contradicció amb la sentència de 20 de gener de 1750 dictada pel Ministre Subdelegat de la Reial Junta de Comerç i Moneda; tot derivava de les discussions tingudes entre els gremis de velers, velluters i teixidors de lli de Barcelona, a les quals volia posar pau la Reial Cèdula, assenyalant les mesures dels estris i altres detalls tècnics que corresponien a cadascun d'aquells gremis, amb exclusió dels altres.

Resulta més interessant reflectir l'anhel de monopolitzar la feina i els diners que es dedueix de les clàusules que -igualmente que a l'any 1748- prohibien als forasters cercar fil a Mataró per teixir, o cercar treball a la ciutat; ens demostren que aleshores a Mataró hi havia molta riquesa de feina i de diners; va prescriure's també, a més, que cap mestre pogués *prestar su nombre para que alguno que no sea maestro del gremio trabaje por su cuenta*; i en el cas, es diu, que *algun maestro tiene mucho que trabajar*, es mana que es comuniqui *primeramente a maestros del gremio de esta ciudad de Mataró si quieren hacerlas*, i mai a cap persona de fora de la ciutat, obligant-se que, com a garantia que la feina es quedava a Mataró, aquell qui acceptava l'encàrrec havia de treballar *en la casa del maestro que le diere que trabajar*. També es desconfia dels joves fadrins i dels anyers, ja que aquests sabien teixir tan bé com els mestres; per això es decideix que *ningún mancebo pueda por sí y en su nombre, ni por su maestro, ni otro maestro del gremio, ir a buscar o volver alguna pieza, ni llevarla de una casa a otra, por los inconvenientes que de esto se ha observado*.

S'ha de consignar, però, que així com a l'any 1748, els teixidors mataronins havien aconseguit la protecció per als mestres del gremi perquè monopolitzessin la feina i els cabals de la ciutat de Mataró, l'Audiència no ho aprovaria pas, tot considerant que la prohibició als forasters de cercar treball a Mataró, i la dels capitalistes mataronins per donar-la als forasters, resultava *perjudicial al público*.

Sols manca l'anàlisi de la clàusula 23a. que es refereix, no a la fabricació, sinó al comerç, tema que ja havia preocupat a teixidors i sastres feia més de cent cinquanta anys, ja que a les ordinacions de l'any 1602 va prescriure's que ningú *fora de dits oficis demunt dits, no puga, ni li sia lícit vendre ni revendre alguna manera de roba tocants a dits oficis, ço es, robas novas... y si algun foraster voldrà portar roba a vendre en dita vila, puga, pagant 5 sous a dita confraria, encara que sia tant solament un dia de fira o mercat en la plassa*. També als anys 1728 i 1748 el cas havia estat previst, assenyalant-se que *cuallquier mancebo que venga a vender telas de cáñamo o lino en esta ciudad, pague todos los años 4 sueldos*. Però resultava que es repetia el frau que consistia en el fet que diversos venedors manifestaven vendre en nom d'un altre, que sí que havia pagat els quatre sous anyals, estalviant-se així de pagar ells la taxa. Per això, als estatuts de 1755, aprovats pel Corregidor s'ideà un sistema nou: *Por haberse observado -es deïa- prestarse unos a otros los nombres para vender todo el año las telas o tejidos de diferentes Particulares con el solo pago de 4 sueldos, en fraude de las ordenanzas...*

es manava que cada venedor pagués 8 diners per cada peça. L'Audiència no va pas aprovar-ho, tot argumentant-se que, de fet, es crearia un nou impost, i que, a més, perjudicaria el comerç de Mataró; sí que va admetre l'Audiència l'abonament dels 4 sous anuals i que els cobressin els teixidors, i no els sastres que, per rutina, els seguien percentent.

4.-CONCLUSIONS I REFLEXIONS.

La documentació estudiada abraça quasi dos-cents anys de diferents ordinacions promulgades per regular les agrupacions professionals dels teixidors de lli mataronins, període acceptable per poder judicar objectivament els successos i els fets, encara que, de segur, resulta massa llarg per contemplar-los amb uniformitat. Ens serà molt adient d'esbrinar les normes punitives de les successives ordinacions, ja que, com succeeix sempre amb les normes penals, així coneixerem el que resultava aleshores transcendent per als individus i la societat a qui afectaven les prohibicions o manaments. Com eren aquells artesans? rics? pobres?; i des de la perspectiva social, cultural o religiosa? Què ens suggereixen les ordinacions respecte als forasters i els estrangers?; i sobre el Mataró del mil set-cents? Què, sobre la Il·lustració i les acaballes del gremi?

4.1.- Radiografia dels confreres i els agremiats.

Queda clar que la lletra i l'esperit del contingut de les ordinacions patentitzen que estan fetes i pensades amb la convicció que els confreres o els agremiats no eren pas sants. Així, per exemple, s'ha de prohibir, amb l'amenaça de penes pecuniàries, als mestres teixidors examinadors de la mestría que no revelin ni ensenyin la matèria objecte de l'examen, amb ànim de lucre, als futurs examinadors; una semblant normativa es repetiria a les ordinacions dels anys 1602, 1728 i 1755, la qual cosa ens fa sospitar que la realitat obligava a recordar la il·licitud del cas amb la intimidació d'un càstig. I així, tant els sabaters, com els sastres, o els teixidors, reiteradament, queden amenaçats amb la imposició de penes per motiu d'accions o d'omissions ben primàries o vulgars, com prendre's els aprenents, uns als altres, tenir oficials sense declarar-ho al gremi, permetre un sastre que un que no fos mestre, en nom seu, pogués prendre mides, o fer un vestit, o tractant-se d'un teixidor, facilitar que un no agremiat teixís una peça, o tractant-se d'un sabater, que gosés *vendrer sabates de moltó per cordovà, ni cordovà per vaca...*, o folrar les sabates de dues soles amb folradura vella, etc., etc.

Les ordinacions ens serveixen també per sospitar que a aquells artesans, els resultava carregós fer festa, regular hores de feina; i així, havia de castigar-se l'absència als enterraments dels confreres, o a les juntes del gremi, i les renúncies als càrrecs. Aquesta resistència a parar els telers motivà, per exemple, que a l'any 1748 s'implantés l'obligació d'abonar-se dietes als examinadors de l'ingrés a la mestría, pel mig dia de treball que perdien, ja que, es deia, havien de deixar *sus dependencias de trabajo*; un mestre veler del segle XVIII ho havia dit molt clar: *No es molt génit tenir empleos públichs amenos que donian alguna utilitat.* (2).

Sembla talment que aquells artesans es trobessin molt atrafegats, i que per a subsistir havien de preocupar-se molt seriosament de la remuneració i del treball; se'ls veu amb dificultat per adquirir primeres matèries, dins d'una atmosfera d'un incipient capi-

talisme (clàusula 26a. del 1602) en el segle XVII, i encara més mancats de cabals en el segle XVIII, demostrant les ordinacions un sentiment superlatiu per monopolitzar el treball i el capital dels radicats a Mataró, que semblava ser l'única riquesa d'aquells teixidors de lli. (Clàusula 21a. del 1755).

I com eren aquells artesans des de la perspectiva social, cultural i religiosa?

És perillós generalitzar; pot pensar-se, però, potser, que en el context social del Mataró del segle XVIII, el teixidor de lli tenia la consideració del treballador mecànic, més baixa del qui tenia, per exemple, una activitat mercantil. Pere Molas i Ribalta ens dóna notícia de com es volia, i s'aconseguia, rebaixar la categoria social del teixidor Riera, declarant, simplement, que ell, igual que els seus antecessors, no havien estat res més que teixidors de lli. (3). Culturalment, les ordinacions ens assabenten que, entre els sastres i els teixidors de l'any 1748, hi havia tants analfabets, que va ser necessari arranjant dues bosses, perquè amb el sistema d'insaculació els càrrecs no quedessin acaparats per persones que no saben llegir ni escriure. En l'àrea de la religió, hom pot repetir-se la pregunta formulada en una comunicació presentada a la 3a. sessió d'estudis mataronins respecte a la possible existència d'un procés de descristianització dels integrants dels gremis que s'accentuaria en el segle XVIII (4). Atenint-nos als teixidors de lli, en estudiar l'evolució històrica de la seva associació professional, s'ha comprovat com van canviar la seva devoció d'un sant a un altre, sense demostrar cap fidelitat al culte d'ells, ja que sembla que el seu zel els guiava només a aconseguir més independència, fins arribar a la creació d'un gremi exclusiu, que batejarien de seglar, i ho seria realment. El que sí queda clar és que la primitiva confraria estava molt vinculada a la parròquia, llavors nucli aglutinant importantíssim, essent lògic que a les ordinacions es reflectís el fet amb clàusules que concernien a cerimònies litúrgiques i altres preocupacions religioses, i que la confraria va ser fundada amb una finalitat mutualista, assistencial i religiosa, que es concretava principalment a resoldre l'afany d'un enterrament digne per als artesans i la seva família, anhel col·lectiu de llavors, i també de dos-cents anys després; tanmateix, però, més tard, la parròquia no seria ja el principal nucli aglutinant, i hi hauria a Mataró confraries especialitzades, fora de les agrupacions professionals, per solucionar el problema dels enterraments. Segur que continuarien celebrant-se les festes patronímiques i acudint-se a les processons, sense que aquestes circumstàncies, ni el silenci de les ordinacions en l'aspecte religiós, constitueixin, però, arguments decisius per poder qualificar els protagonistes de posseir més o menys zel pel que fa a la religió.

4.2.- Forasters i estrangers.

En llegir les ordinacions que van regular les successives confraries a les quals van vincular-se els teixidors, hom pot sospitar l'existència d'una inequívoca aversió respecte als forasters i als estrangers per part d'aquells artesans mataronins; potser, primerament, no es tractava de res greu ni estrany, ni representatiu d'una singular fòbia, sinó tan sols de l'efecte d'una habitual persistència dels pobles petits a admetre fàcilment persones alienes al reduït cercle d'un nucli quasi familiar, ínfim, i del desig de protegir els nats a la vila amb privilegis que no es volem compartir amb altres.

Més tard, però, els estrangers resultarien per als teixidors (no pas per als sabaters, sastres o altres artesans als quals aquells van restar associats molts anys), uns perillosos enemics en el marc professional.

Com un exemple del que dèiem abans, resulta que ja a les ordinacions de l'any 1602 s'evidencia algun repèl en tractar-se dels forasters, encara que si eren catalans aviat quedaven integrats, ja que sols havia d'esperar-se quatre anys de residència a Mataró per ser iguals als nascuts a la vila, i podien llavors ésser insaculats i elegits per administradors o altres càrrecs de la confraria. (*Qualsevol confrare català -es deia a la clàusula 14a- ...no pugue ésser ensiculat... que no hage quatre anys que habita en dita vila...*). Però els procedents de *fora regne*, i els veritablement estrangers, mai no ho aconseguirien, i ni tan sols podrien assolir l'honorífic ministeri de banderer, ni el d'acompanyant d'aquest a la processó: *Ningun confrare estranger qui vindrà a poblar y posar botiga en dita vila -es deia a la clàusula 15a.- puga ésser, per ningun temps, elegit ni extret en ningun carrech ni offici de dita confraria, ni ésser companió de banderado per ningun temps.*

En analitzar les taxes que es pagaven per l'ingrés a la mestria, s'ha comprovat com des de l'any 1728 va augmentar-se la taxa dels estrangers respecte als forasters, i com als anys 1748 i 1755 la puja per als estrangers va ser superlativa. Tanmateix, per als teixidors, els estrangers podien convertir-se en companys de treball perillosos i fins molt perjudicials, ja que en el ram tèxtil els progressos de la tècnica -en els estris, primeres matèries, tints, etc.- podien afectar el resultat de la producció, i els estrangers podien aportar innovacions en aquell sector. Una evidència sobre el cas, que pot servir d'exemple, la constitueixen els acords tinguts a les Corts de l'any 1706. La Constitució 27 d'aquelles Corts, presidides per l'arxiduc d'Àustria, que no té cap precedent a les del 1702 presidides per Felip V, concerneix a la protecció que vol donar-se als estrangers contra les barreres i els inconvenients que presentaven les ordinacions i els gremis, per cercar el progrés de la indústria tèxtil a Catalunya. És categòrica i conclouent per mostrar-nos el sentiment col·lectiu d'anhel de progrés i també ens resultarà raonable que els gremis es defensessin contra la irrupció d'incòmodes competidors.

La Constitució 27a. té un rètol ben entenedor: *Que qualsevol estranger (com no sia francès) que vulla introduhir alguna nova fabrica en lo present Principat, deu ésser admès, sens que hage de passarse Mestre de alguna Art.* Cal destacar que el Rosselló i la Cerdanya es considerava que formaven part del Principat, i els seus naturals no eren pas francesos per a l'Arxiduc ni per als catalans d'aquella Cort. L'estranger, es deia, *podia venir al present Principat y Comptats de Rosselló y Serdanya a fer alguna nova fabrica de robas, telas y mercès, tant de llana y seda, com altres, y de nous tints, sense pagar més que el que havien de pagar els naturals del lloc, i podent-les vendre a l'engròs i a la menuda, i sense que ho pogués invalidar qualsevol privilegi, ús o costum de les ciutats, viles, llocs, o confraries.* Sols es posava una condició: *que lo estranger que vindrà a fer la nova fabrica hage de tenir un, o més, Fadrins o Aprenents naturals del present Principat y Comptats, als quals estiga obligat haver de ensenyar dita nova fabrica, és a dir, es volia que el secret industrial es quedés a Catalunya.*

L'esmentada Constitució, evidentment, no va tenir temps d'entrar en vigor, però, tanmateix, demostra l'existència d'un estat d'opinió ben contrari a l'hermetisme dels confreres i els agremiats d'aleshores, que lluitarien amb totes les forces per destorbar que qualsevol estranger o foraster, aportant alguna innovació, o de qualque manera, perjudiqués el monopoli i el control del treball i la producció que no es volia pas perdre.

4.3.- El gremi dels segles XVIII i XIX.

Les ordinacions de les confraries i el gremi de teixidors de lli mataronins també ens poden servir per intentar aconseguir algunes dades del comerç i la indústria tèxtil d'aquell Mataró, vila o ciutat, que, ja al mil sis-cents, i també al mil set-cents, resultaria ser una localitat ben singular en relació a les altres del Principat. Llobet ha dibuixat perfectament aquell Mataró, amb el seu increment demogràfic i el desplaçament del comerç barceloní, ja en el segle XVII (5). No cal insistir sobre el cas; confirmant el que ja es sap, després de llegir les ordinacions esmentades, pot concloure's que aleshores no havia abundància de feina i de diners per invertir en la indústria tèxtil mataronina, i així resulta palès del contingut de les clàusules 17a. a 22a. dels estatuts aprovats en crear-se el gremi a l'any 1755 que, a més de reflectir, com és lògic, el caràcter d'obligatorietat i exclusivitat gremial, i l'afany dels mestres de monopolitzar la producció, delaten que aleshores a Mataró hi havia teixidors a qui sobrava la feina, i havien de cedir-la, i que s'havia de vetllar perquè els fadrins i els anyers no la prenguessin, en nom propi o dels seus mestres.

Però el zel dels agremiats per conservar el monopoli del treball abastà més lluny, defensant-se dels teixidors dels pobles veïns. Per això als estatuts del gremi es prohibeix als teixidors veïners, de fora de Mataró, qui sap si als barcelonins, pidolar primeres matèries -en realitat diners per comprar fil per teixir- als comerciants o capitalistes radicats a Mataró (... *que no sea lícito ni permitido a los Texedores forasteros... venir a buscar hilo para texer piezas para Individuos de esta ciudad, ni otro por ellos...*) i es coacciona aquests comerciants i capitalistes perquè no caiguin en la temptació d'invertir cabals a benefici de teixidors forans (*que no sea lícito... a los Moradores de esta Ciudad hacer texer piezas de tejido peculiares al presente gremio para vender y comerciar en esta ciudad por texedores que no sean maestros del gremio*). Cal recordar que les esmentades dues clàusules no van pas ser aprovades per l'Audiència, ja que el seu contingut va estimar-se *perjudicial al público*. Pensem que potser els il·lustrats de l'època hi veurien un obstacle a l'economia capitalista o, qui sap, si les picabaralles entre Barcelona i Mataró van aconsellar a l'Audiència no aprovar el que havia aprovat, feia dos anys, el corregidor Betrela. No oblidem que una de les particularitats d'aquell Mataró era que, degut a la distància que separava la ciutat de Barcelona, perjudicava el comerç d'aquesta ciutat; aquella distància -cinc hores a peu- i la facilitat d'un planer enllaç per mar, afavoria l'establiment de persones i negocis barcelonins, i que la platja de Mataró esdevingués com una mena de port franc (6). Els barcelonins tenien tan clar que Mataró perjudicava el seu comerç que no s'amagarien de dir-ho, per exemple, a les al·legacions núm. 36 i 37 d'entre les presentades per protestar que es concedís a Mataró el títol de ciutat, tot ressaltant que *la vezindad de tres leguas o poco mas que está resultava nociu per al comerç, donant per cert (en proceso queda probado, es deia) que el comercio de Mataró impide al de Barcelona...* Potser degut a aquesta circumstància l'Audiència va rectificar les ordinacions dels teixidors mataronins?; o potser en fou la causa primària les idees de la Il·lustració: substituir l'atzar de la insaculació pels vots, admetre la renúncia dels càrrecs per impediments legítims, trencar el monopoli de l'ingrés gremial per qüestions pecuniàries, usar argumentacions com les de *ser perjudicial al público, perjudicial al comercio*, etc., tot són indicis o potser conseqüència del predomini d'aquelles idees.

El cert és que les esmenes imposades per l'Audiència desnaturalitzaven els estatuts del gremi fins al punt que avançaven a l'associació professional dels teixidors de lli mataronins en un segle, en el que serien més tard tots els gremis o confraries quan, a

l'any 1834, la Reina Gobernadora, en nom d'Isabel II, decretava que *ninguna ordenanza gremial será aprobada si contiene disposiciones contrarias a la libertad de fabricación, a la circulación interior de los géneros... o a la concurrencia indefinida del trabajo y de los capitales*, i es prohibia la creació de *asociaciones gremiales destinadas a monopolizar el trabajo en favor de un determinado número de individuos*. (7).

El butlletí oficial on va inserir-se el referit decret va adjuntar-se a la documentació del gremi, com així també documents relatius als anys 1815, 1832 i 1835, algun d'ells cosit al lligall, demostrant-nos que l'associació subsistí fins al desembre de 1835, encara que el gremi, com més a prop es trobava de les seves acaballes, més lluny estava de complir les funcions per les quals havia estat fundat, acabant acomplint, solament, la funció que Pere Molas titlla com de *passiva, en qüestions de reclutament, impostos, festes públiques, etc.*(8).

Així, a l'estiu del 1815, es demanaven al gremi *donativos voluntarios*, per al manteniment de l'exèrcit, degut a l'estat en què es trobava la hisenda pública per motiu de la recent guerra del francès, titllant-se Napoleó de monstre i d'enemic de l'espècie humana. A l'any 1832, es comunicava al gremi la interpretació que es feia sobre si la incorporació d'un mestre de fora implicava també drets per a la família d'aquest. A l'any 1834, finalment, es demanava al *Gremio de Tejedores de esta Ciudad* un donatiu per ajudar a la formació d'un esquadró de cavalleria que organitzava el Capità General, amb motiu de *los apuros -es deiap que aquejan actualmente nuestra infeliz Patria, en particular la industriosa Cataluña*. Potser va ser difícil recaptar els cabals, potser els agremiats es van convèncer que el gremi ja no tenia perquè continuar i van dir prou i van portar la documentació a l'advocat; el cas és que el darrer paper que pot llegir-se sobre el gremi dels teixidors de lli mataronins és el rebut de l'alguatzir, de l'onze de desembre de l'any 1835, acreditant haver cobrat dels prohoms del gremi tres pessetes *per aber* (sic) *ausiliat adits Proms de anar a cobrar la añada de los que faltaban apagar los Maestros y Fadrins y aprendents, de orden del Sor. Gobernador*.

Antoni Martí i Coll

Llibre de novas Ordinacions
del Gremi de Teixidors de Lli
y separacio de la Confraria
del Angel Custodi de Sastres
de la Ciutat de Mataró.
Llibre

Portada del llibre de les noves Ordinacions del Gremi de Teixidors de Lli.

NOTES.

- 1.- *Llibre de privilegis*. Foli 37.
- 2.- *Cartes d'un mestre veler*. Premi Iluro 1966. Foli 84.
- 3.- MOLAS i RIBALTA, Pere. *Societat i poder polític a Mataró*. Premi Iluro 1972. Pàg. 142.
- 4.- GIMÉNEZ i BLASCO, Joan. *L'Informe Dumeni sobre Associacions*. Mataró 1770.
- 5.- LLOBET, Joaquim. *La ciutat de Mataró*. Vol. I. Pàg. 101-126. Barcelona 1959.
- 6.- Vegeu Comunicació presentada a la III Sessió d'Estudis Mataronins. Pàg. 47-55.
- 7.- Boletín Oficial de la Provincia de Cataluña. Núm. 40. Domingo, 2 de febrero de 1834. Real Decreto 21/1/34.
- 8.- MOLAS, Pere. *L'evolució del gremi a la fàbrica*. Revista de Catalunya. Núm.13. Novembre 1987.